

Alice Munro. Tiggarflickan. Atlas förlag.

När Peter Englund förra veckan tillkännagav Svenska Akademiens glädjefulla beslut att ge Alice Munro nobelpriset, låg "Tiggarflickan" nästan redan vid bokdiskarna. Det är en av hennes tidigare böcker (1978) som gavs ut i svensk översättning av Norstedts förlag 1984. Sedan föll den lite i glömska. Norstedts förstod att Alice Munro inget var att satsa på och därför har vi nu en ny översättning och utgåva på Atlas förlag. Det är ett scenario som hämtat ur Alice Munros egna böcker.

"Tiggarflickan" utgörs liksom Alice Munros övriga böcker av noveller. Men samtliga noveller handlar om en och samma person; Rose. Hon växer upp med sin pappa och styvmamman Flo. Pappan vill inget högre än att vara Flo till lags och Flo själv vet inte riktigt vad hon vill. Att Rose kommer i kläm i deras relation ter sig självklart. Novellerna berättar om hennes liv. Även om det finns en rörelse från barndom till vuxenår, så rör sig Alice Munro fritt i sitt berättande. I en och samma novell kan hon kasta sig fram och tillbaka mellan Rose's alla levnadsår. Livet är inte en kronologisk ordning. Rose är och förblir en främling i detta liv. Den lilla staden hon växt upp i blir både en trygghet och en svaghet hon ständigt måste skämta bort senare i livet. Hon gifter sig med en rik ung man, Patrick, men kan inte stanna i den relationen. Inte i någon annan heller. Ingen stans hör hon hemma. Allt hon tar i förvandlas till frustration och till skam. "Du borde skämmas" skriver Flo till Rose då hon i en TV-opsättning visat ena bröstet bort. Och Rose skäms. I alla livets ögonblick väntar skammen på henne. Som då hon i skolan med en allt för omfångsrik sanning talar om att hon äter en halv grapefrukt till frukost. Här finns den sociala skammen, den sexuella skammen och skammen som tar sig uttryck i att man förkastar den man själv är. Rose överlever genom att förlöjliga sig själv, sitt ursprung och eget liv, på det sättet som många av oss gör i den ständigt gäckande förhoppningen att passa in.

Alice Munro är de förtätade meningarnas mästarinna. Med några få ord kan hon fånga en stor insikt och ibland ett helt liv; "Hon kunde se en sak från allt för många sidor; det var ett problem som Patrick inte hade". Så självklart att deras gemensamma liv kommer att krackelera. Boken är fylld av sådana meningar jag skulle vilja citera, memorera och göra till livets visdom.

"Tiggarflickan" är en novellsamling som rymmer livets hela utsatthet och tragiska ironi, men som ändå omsluter det med värme och ömhet. Rose dilemma var att hon ömsom

siktade för högt och ibland för lågt med sitt liv. Det är svårt veta vad man passar in. Men det är detta liv som Alice Munro ger röst och berättelse. Det är hon värd många nobelpris för.

Jakob Carlander